

brez vsakega zanimanja za delo v javnosti. To obdolženje je bilo pavšalno. Prvič je majši rod vedno nekoliko v nasprotju s starejšim, že ker je med njima toliko miselnih razlik, da ne moreta prav razumeti drug drugega, potem pa je tudi sodelovanje mladega človeka v javnosti nemogoče, če se moče brez-pogojno pokoriti. Mlad človek pa se normalno nikdar ne pokori brez-pogojno, ne glede na to, da je v vsakem mislečem vedno tudi nekoliko upornosti.

In tretjič, eva glavnega: v stanu je bilo tik do vojne toliko nejasnosti, toliko različnosti mazarov o smotrih in toliko razkosanosti o organizaciji, da smo v javnosti hodili po napetih vrvi, kadar smo menili, da imamo najtrdnjša tla pod nogami.

Jasnih ciljev in čvrste organizacije je treba. Zdi se, da so nastavki že tukaj. Dolžnost mladih, ki prihajajo in tudi vseh onih, ki vključujejo letom čutiljo mladost v krvi, je, da se z vso žilavostjo in z vso mladostno vnemo lotijo regeneracije stanu in njegove organizacije. Potrebno je, da se vse mlade sile strnejo v kipečem agitatoričnem vzgону in v nezlomljivem veselju za delo. Potrebno je, da se že zdaj, sredi med dvema dobama, pripravimo. Leta in leta se borimo za skromni košček kruha, toda vspehi niso v nikakem razmerju z borbo; dosegli nismo ničesar, nikamor nismo prišli. Pa nam še ni vzelo poguma. Kakor moč ob reki bodimo, ki mu je voda vse odplavila, a se vključuje temu pripravljamo, da bo gradil nov jež.

Naš najnujnejši stanovski problem je vprašanje samoizobrazbe in sicer v onih pamogah, ki odločajo v vsakdanjem delu: narodno gospodarstvo in socialna politika. K temu bi šlo še družboslovje in modroslovje. Mogočno sredstvo imamo za prve čase v okrajnih učiteljskih knjižnicah. V te mora čimprej zdrav duh preuredbe. Ne v kvantitativnem, v kvalitativnem smislu. Saj ne bo treba mnogo knjig in revij, a take naj bodo, da obrodijo stoteri sad. Naša društva bodo morala skrbeti, da se ta akcija izvede; nič težkega ni. In v dobre roke naj pride zrnje, da lepo vskali. Nič nasilja, zmožnost, zanimanje in veselje naj odločajo. Če se to delo razširi še med nadržane, podjetne mlade ljudi izven stanu, tem boljše!

Vprašanje je skoro zgolj tehniško, zato tudi nekoliko zamudnejše. Vidnih sadov ni pričakovati preko noči, le z vztrajnim delom je mogoče k smotri trajne vrednosti. Potreben je centralni duh, ki vidi nekoliko dalje preko dnevnih potreb ter pripravi načrt za nekaj let, da se naloga reši sistematično, potreben pa je tudi globok odmev v društvih, živa, tvorna sila organizacije. Vse se da doseči, samo da je uspešno organizirano.

Ko bo torej iz »Zavezinega« vodstva vsled sklepa stanovskega odseka prišel učiteljski društvom konkretni predlog, naj bodo vsi tisti, katerih kljubovalna volja gre vedno dosledno mimo vseh ovir, v svesti si, da jim je izročena v rešitev važna, morda najvažnejša stanovska naloga. Od nje izvedba je namreč odvisno vstajenje učiteljsva iz nižim političnega hlapčevstva. Nobene druge poti ni navzgor.

J. P.

Zborovanje Zavezine delegacije.

(Dalje.)

48. Dne 27. avgusta leta 1914. se je vršila v stanovanju Zavezinega predsednika policijska hišna preiskava. Vidil jo je policijski ravnatelj dr. Skubel. Pregledali so ves Zavezin arhiv, a našli niso nič sumljivega. Z veseljem odobrujemo to preiskavo, zakaj z rezultatom te je bilo izpričano, da so bili ničevni vsi napadi in namigavanja, s katerimi se je svoj čas udrihalo tako krivično po nas in po naši Zavezi.

49. Mladinski spis pisatelja Julija Slapšala »Turki pred sv. Petrom«, je popolnoma pošel. Ker pa najraje segajo po tem spisu in se te knjižice največ proda, smo priredili drugo izdajo. Knjižice se je natisnilo v 1500 izvodih, vezalo pa se je le 100 izvodov.

50. Dr. H. Jarnik v Brnu je prosil za one številke »Popotnika«, v katerih je izšel spis dr. Laha: P. Hipolita »Orbis pictus«. Dr. Jarniku se je takoj ustrelo. V zameno nam je poslal češki »Orbis pictus«, ki se je vzprejel v Zavezino knjižnico.

51. »Muzejsko društvo za Kranjsko« v Ljubljani je sprejelo v svoji odborovi seji izmenjavo društvenega glasila »Carniolia« z našo pedagoško revijo »Popotnik«. Naš upravnik je izročil »Muzejskemu« društvu vse razpoložljive letnike »Popotnika«, ona pa nam je poslala vse svoje razpoložljive publikacije. Uvrstile so se v Zavezino knjižnico.

52. Na predsednikov poziv je napravil upravnik »Učiteljskega Tovariša« imenik onih učiteljev-sotrudnikov, ki dobivajo list

brezplačno. Zaznamek se je poslal v pregled uredništvu »Učiteljskega Tovariša« s prošnjo, naj črta one, ki ne sodelujejo več pri listu in naj ta imena sporoči upravništvu.

53. Upravništvu našega stanovskega glasila se je zdelo, da »Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani« premalo plača za inserate in za natis letnega računskega zaključka. Dotična vloga se je pojasnila upravništvu s tem, da volja ta denarni zavod Zavezi vsako leto 50 K, poleg tega pa še 100 K kot vplačilo za inserate in za tisk letnega računa. Komično se je določilo, da ostane prispevek 50 K kot volilo za Zavezin rezervni fond, vse drugo pa plača ta denarni zavod posebej vsako leto po tarifi.

54. Dne 18. avgusta leta 1915., ob 85. rojstnem dnevu Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I., je šla deputacija Zaveze k deželnemu predsedniku kranjskemu baronu Schwarzju, kjer se je izjavilo v ime Zaveze čutje lojalnosti in vdanosti do presvetlega vladarja in do prejasne hiše habsburško-lotarinške. Na to vdanostno izjavo, in na izraz sočutja dne 2. julija leta 1914. ob grozni smrti prestolonaslednika in Njegove soproge, je prišla Najvišja zahvala.

55. Vodstvo Zaveze je vložilo na odbor »Učiteljske tiskarne« prošnjo, da tudi za leto 1915. odpiše 5% popusta od skupnega računa za tisk vseh Zavezinih listov, kakor se je to zgodilo že več let zaporedoma. Na to vlogo smo dobili negativen odgovor.

56. Glede izražene želje, da bi vodstvo Zaveze stopilo v dogovor s »Slovensko Šolsko Matice« z ozirom na izročitev »Popotnika« v last »S. S. M.«, se vodstvo ni smatralo kompetentnim za tako dalekosežne ukrepe.

57. Dne 22. aprila leta 1916. je razposlalo vodstvo Zaveze vsem svojim društvom okrožnico, v kateri vzpodbuja društva na novo delo tudi v teh težavnih vojnihi časih.

58. Novemu deželnemu predsedniku za Kranjsko grofu Henriku Attemsju se je poklonilo vodstvo Zaveze z zastopniki kranjske deželne učiteljske Zaveze dne 23. maja leta 1916. Obrazložile so se mu ob tej priliki tudi težnje kranjskega učiteljsva in naprosilo se ga je pomoči. O nekaterih zadevah se je deželni predsednik čutil, da so sploh mogoče.

59. V stanovskem glasilu je stopila Zaveza v javnost z oklicem in pozivom za skupno delo. Vodstvom »Slovenske Šolske Matice«, »Društva slovenskih profesorjev«, »Društva slovenskih učiteljev«, »Slomškovi Zvezi«, vsem našim deželnim učiteljskim Zvezam ter vodstvom mesečanske šole v Krškem in Postojni pa je poslala enako se glaseče dopise, da je treba skupnega dela vsega slovenskega učiteljsva: ljudskošolskega, meščanskošolskega in srednješolskega. Ob misli na diciovino in slovensko mladino naj stopijo vsi drugi obziri ob stran! V ta namen naj se ustanovi »Narodni kulturni svet vslovenskega združenja učiteljsva«. Do slavnega sestanka doslej še ni prišlo, ker so bili nekateri mnenja, da naj to delo sedaj med vojnimi delom prestane. Vendar pa se je naša organizacija pripravila pripravljajnega dela z vso resnostjo. Tozadevni elaborat je sestavil tovariš Pavel Flere, v skupni seji z ljubljanskim učiteljsvom pa se je izpopolnil po predlogih Zavezinega predsednika. Mi torej nismo nepraviljeni. Za srečo in čast ljube nam domovine moramo delati dalje, da se uresniči lepa ideja. (Dalje prih.)

Resnična zgodba hlapca Jerneja.

V nekem prijaznem kraju okraja L* živi tovariš, šolnik z dušo in telesom, ki ima edino to napako, da ga je usoda obdarila z dokaj mnogobrojno družinico, ki jo je do predkratke dobe vzgajal v prave državljane po vseh boljnih in človeških zakonih. S svojo zvesto žensko sta hrabro prenašala vse brezštevne nezdode, ki jih prinaša vojna; v šoli ni delal samo to, kar mu velevala stan, temveč posvetil je vse svoje moči tudi vsem tistim mnogobrojnim, tako navdušenim papirnatim ukazom, ki jih naše višje oblasti izdajajo — seveda z ozirom na § 19. temeljnih avstrijskih zakonov še vedno v blaženi nemščini, ki govori vedno le v »povelju«, to in to stori učitelj za javni blagor, v vojne namene itd. A nikdar pa ne dobimo kakega »povelja«, kje dobi učitelj to in ono stvar zase in svojo sestradano družino.

Tovariš je vlekel in vlekel, ni skoro imel časa — posvetiti količkaj časa sebi in svojem, ker se ga je prijel fiksna ideja, da s svojim delom doseže vendar tudi kako zaslužen nagrado v podobi male denarne nagrade, ki jo je vendar tako

* Tovariš naj nam oprost, da podajamo to trpljenje v javnost.

krvavo potreboval — ker njegova mesečna plača 158 kron pri družini 8 oseb, je vendar tako sijajna, da revež prvega niti vedel ni, kje naj zamaši luknjo, da ne privre voda v njegov stan in da ga ne zaduši.

Hrabra ženica je s strahom opazovala, kako izginejo njenemu možu dan za dnevom ne le telesne, temveč tudi duševne moči, in da se vedno bolj in bolj odtujaše svoji družini in da postaja dan za dnem duševno skoro popolnoma neobčutljiv. Spanje mu je popolnoma pošlo; postal je do skrajnosti nestrpen, in mož, ki je prej živel edino le šoli in družini — je postal skoro surov s svojo družino. Zapiral se je češče v svojo pisarno in ni puščal nikogar k sebi.

Nekoč najde njegova žena v pisarni odprto Cankarjevo knjigo »Podobe iz sanj«, in sicer debelo podčrtano sledeče vrstice na strani 41, glaseče se:

„Bog nebeški, pravični, ki si vse videl, daj mi moči! Umreti bi moral od vsega hudega, če me ne uslišiš. Saj je razbičano to moje ubogo srce, da ni za nobeno rano več prostora. Drugim solnce, meni moč; drugim veselje, meni bridkost brez kraja. Dolgo je že, truden sem, ne morem več. Odreši me, o Bog pravični, daj mi moči!“

Prestrašena žena je sedaj vedela s kako mislijo se bori njen mož. »Smrt!« ji je šumelo po glavi. In v svoji skrbi je povedala to svojo bojazen štirim dobrim znancom.

„Ne! ne! Tako daleč ne sme priti! Mi rešimo svojega dobrotnika. Ako se ga ne usmilita ne deželni odbor, ne c. kr. deželni šolski svet, tedaj bodi naša skrb, da si ohranimo vzgojitelja naših otrok pri življenju.“

In načrt je bil kmalu storjen. Med temi dobrimi znanci se je nahajal tudi vojak invalid, ki je obhodil skoro vsaj bojna polja.

Vzeli so voz, konjiča in potrebne vreče in hajd pot pod noge. Šli so od vasi do vasi vsega šolskega okoliša in na vojaški način rekvirirali, kar so dale usmiljene roke: fižol, krompir, kašo, repo, zelje, moko-belo in črno, jaboljka, suho sadje, mošt, slanino itd.

In po preteku treh dni so veselega sra položili pred obupanega razdvojenega hlapca Jerneja vsa nabrana darila ter tako rešili življenje ne-le njegovo, temveč tudi življenje ostalih sedmih ljudi za par mesecev.

Vprašamo sedaj javnost: Jeli mogoča še večja ironija človeške civilizacije dvajsetega stoletja? Ali hočejo privedi gotovi gospodje, ki imajo v svojih brezčasnih rokah usodo stoinsto učiteljskih duš na Kranjskem — ravno to učiteljsvo do skrajnega obupa, da poseže po edino rešilnem sredstvu — dobro se zavedajoč, da je boljša kratka smrt, kakor dolgo umiranje.

Iz Tolminskega okraja.

Iz vseh krajev naše slovenske zemlje se oglašajo tovariši ali pa učiteljska društva in tožijo o bedi, ki preti ugonobiti ubogi učiteljski stan. Iz našega okraja pa ni glasu, ni tožbe, vse je tiho in mirno, kakor bi vladalo v učiteljskih rodovinah največje blagostanje in bi se vsedali vsak dan za težko obložene mize. Pogledimo pa resnici v oči. Kaj imamo? Učitelj ali učiteljica do 10 službenih let ima 100 do 150 K plače na mesec, starejši učitelji pa od 150 do 230 K. Ni mi treba se poudarjati, da so mnogi obdarjeni s kopicico otrok. V letu 1917. smo dobili od 300 do 600 K draginske doklade, za leto 1918. pa še niti vinarja. Sedaj pa prosim, da mi kdo reši nastopni račun: 1 kg masti velja (maslo 25, špeh 40 K) povprečno 35 K, 1 kg koruzne moke 4 do 8 K, kakor je kdo srečen, 1 kg krompirja 1 K 40 vin., 1 l mleka 80 vin. do 1 K. Učitelj z družino 2 otrok rabi, recimo, na mesec: 1 do 1 in pol kg masti 50 K, 15 kg moke 75 K, 10 kg krompirja 10 K, 40 l mleka 32 K, skupaj 167 K. (Kako skromno računati! Prip. ured.) Za najpotrebnejši živež rabi torej 167 K mesečno, plače pa ima 150 K. Kje je stanovanje, kje druge potrebščine? Kakto plača račun? Menda tudi naš matematik Močnik ne bi rešil te značbe. Sedaj nas tolažijo, da dobimo kmalu izplačan državni prispevek iz leta 1917. Pravijo, da ne bo mnogo, menda za polovico manj, kakor smo brali v listih meseca decembra lanskoga leta, pa da bi vstaj to bilo. Okrajni šolski svet pravi, da bi rad izplačal, pa si je deželni odbor pridržal denar in izplačevanje. Ta pa ne more izplačati, dokler nima seje. Za veliko noč so bili odborniki na počitnicah; naj bi bili rajši rešili to nujno zadevo. Mogoče pa čaka prošt Faidutti, da se vrnejo oni učitelji, ki so jih Italijani s silo ali prostovoljno odpeljali iz Furlanije v Italijo. Tudi tem, pravijo, se mora kaj prihraniti. Če se gosp. Faiduttiju ne mudi, kje je dr. Franko, kje so drugi?

Pri volitvah ste nas poznali. Kaj pa tovariša Rakovšček in Dominko, kje sta? Če je eden imenovanih obdarjen z denarjem in blagom, naj pomisli, da smo drugi lačni. Kaj se hoče: županstvo napolni žepe, aprovizacija pa tudi hram. Zahtevamo, da vidva, zastopnika našega bednega učiteljsva in odbor našega učiteljskega društva, kaj ukrenete in stonite za nas, ali na odstopite! Okrajni šolski svet prosimo, da nam nakaže predujme na državni prispevek iz leta 1917., in ukrenete potrebno, da deželni odbor nemudoma reši to nujno zadevo. Učiteljsvo je ob nobu propada. Bati se je najhujšega; ako ne pride prav kmalu pomoč. Dovolj dolgo že čakamo, štiri mesece, a zaman, pomoči ni od nikoder.

Več hudo prizadetih učiteljev.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljsva.

Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo je prijavilo še 9 članov (skupaj 30 + 10 = 40 članov). Učiteljsko društvo za ptujski okraj je prijavilo še 3 člane (skupaj 42 + 3 = 45 članov). Učiteljsko društvo za celjski okraj je odpovedalo 2 člana (skupaj 80 — 2 = 78 članov). V 7. št. smo izkazali 782 članov, danes 13 novih in odpad 2 članov, skupaj 793 članov. Od 14 društev še vedno nimamo izkazov, četudi smo že v 4. mesecu letošnjega leta. V takih razmerah naj se poslovanje vrši redno! Dotična predsedstva nujno prosimo, da naj nam pošljejo imenike!

Kranjsko.

49. in ne 45. občni zbor »Deželnega Slovenskega učiteljskega društva se je vršil na veliki četertek, dne 28. marca t. l. kakor je bilo napačno tiskano v zadnji št. »Učit. Tovariša«.

Istrske vesti.

— i — Istrska deželna upravna komisija se je obrnila na ministrskega predsednika z nujno prošnjo, naj zastavi ves svoj vpliv, da se čimprej uveljavijo zakonski načrt o vojnihi dokladah učiteljsvu za leto 1918 in da se Istri nakažejo prispevki državnih davkov za leti 1917 in 1918, ki so določeni v navedeno svrhu, in to še prej, preden se zakon uveljavlja.

Koroške vesti.

— k — Koroška osrednja učiteljska organizacija je sklenila ostro izjavo zoper deželne odbore, osrednjo vlado in mnoge državne poslance, ki ne dovolijo učiteljsvu istih draginskih dokladov, kakor jih imajo državni uradniki. Hudujejo se, da se je uredila kongrua, podpora državnim uradnikom, železničarjem, vsem privatnim uradnikom, oni so zapostavljeni vsem stanovom. Ako se jim ne ugod, hočejo obstruirati VIII. vojno posojilo.

Kranjske vesti.

— r — Na mestni osemrazredni dekliški ljudski šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani je razpisano mesto voditeljice. Prošnjo je vlagati predpisanim potom do 12. maja t. l.

— r — Umril je dne 10. t. m. v Ljubljani c. kr. gimnazijski profesor Ludovik Lederhas. Pokojnik je bil vrl narodnjak, zvest sin svojega naroda. Srčno se je veselil vsakega napredka na kulturnem polju in se vsikdar živo zanimal za vse barbe v dosegu narodnih pravic. Zljubil ga je, kdor je prišel v dotiko z njim in spoznal blag njegov značaj. Čislamemu možu bodi ohranjen časten spomin! Spoštovani njegovi rodovini naše iskreno sožalje!

— r — »Resnici« ni všeč dr. Trillerjev članek »Križev pot ljudskošolskega učiteljsva v Kranjski deželi«, ki smo ga ponatisnili iz »Domovine« v 7. št. »Učiteljskega Tovariša«. Pravi, da je jako ceno napadati večino deželnega odbora zaradi učiteljskih plač, ker so učiteljske plače res tako slabe, da je skrajni čas, da država izpolni svoje dolžnosti proti učiteljsvu, ki je od vojnihi razmer tako prizadeto. Piše, da je to dolžnost države, je pač jasno, saj so zaradi vojne padli deželni dohodki. Kranjska dežela je v draginskih dokladah lani pokazala, da gre do meje svoje zmoglosti, tudi svoj prispevek bo brez dvoma dala k državnim draginski podpora, ki naj se čimprej sklene. Dr. Trillerju pa svetuje »Resnica« nekaj drugega. Vsa večja mesta sklepajo posebne draginske doklade za učiteljsvo, potem naj izposluje vsaj ljubljanskemu učiteljsvu občinsko draginsko doklado. Mnoga deželna stolna mesta so dala že lepe zgle-

de, celo posamezne občine po deželi so že storile to ponekod. Zakaj pa ljubljanska mestna občina nič ne stori v tem pogledu, gosp. ljubljanski podžupan? Tako piše »Resnica«. Nimamo nič proti temu, ako bi se to zgodilo, prav in umestno bi bilo. Ali na misel nam pride pri tem nasvetu drugo dejstvo. Občinski svet ljubljanski je že dvakrat votiral manjše vsote za doklade ljubljanskemu učiteljstvu. A kaj se zgodi? **Večina deželnega odbora vojvodine kranjske je vsakokrat sistirala skrb občinskega sveta ljubljanskega**, menda iz same ljubezni in naklonjenosti napram učiteljstvu. Pisava »Resnice«, priznanega glasila večine našega deželnega odbora, se prav nič ne strinja z njegovim postopanjem in delovanjem.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentki so imenovane: Josipina Blumauerjeva v Studenem, Marija Divjakova v D. M. v Polju, Gabriela Högljeva v Grčaričah na Kočevskem, Stanika Budnajaeva v Šmihelu pri Novem mestu in Hermina Stienova v Polhovem Gradcu, Ana Dovganova v Trnovem na Notranjskem, za suplenta v Trzinu pa Ivan Golmajer; začasne učiteljice so imenovane: Alojzija Kotljančeva v Škocijanu, Pavla Štrunb-ljeva v Zgornji Sušici in Bernarda Stribriceva na Vačah; začasno vodstvo deške ljudske šole v Trnovem na Notranjskem je poverjeno ondotnemu učitelju Fortunatu Lampretu.

—r— **Na vprašanje,** zakaj ne pričobimo zadnjega izida učiteljskih vsposobljenostnih izpitov za ljudske in meščanske šole pred ljubljansko izpraševalno komisijo, odgovorjamo, da nismo dobili nikakega poročila. Dostavljanje uradne Laibacher-Zeitung, ki pričbuje izide, nam je upravništvo ustavilo ob izbruhu vojne in s tem odvezalo dolžnosti, da bi prevajali iz nemščine uradno šolska poročila iz tega lista.

Štajerske vesti.

—š— **Tovariš Luknar Franc,** poročnik pri 26. str. pp. — prej učitelj pri Sv. Juriju ob Ščavnici, je prejel kot tretje odlikovanje vojaški zaslužni križec III. razr. z meči.

—š— **Franc Schneider,** nadučitelj v Cezanjevcih pri Ljutomeru je opasno zbolel ter se zdravi v radgonski bolnišnici. Želimo skorajšnje okrevanje.

Iz Dalmacije.

Na glavnoj godišnji skupštini učiteljskog društva splitskog kotara, obdržanoj dne 7. IV. u Splitu, bila je jednoglasno prihvaćena slijedeća rezolucija:

»Učiteljsko društvo za školski kotar Split, stojeći na stanovištu narodnog jedinstva i slobode, te **bezuvičnog narodnog samoodređenja**, izjavljuje se za slobodnu, nezavisnu i na demokratskim temeljima uređenu državu **Hrvata, Srba i Slovenaca**, jer samo u takovoj državi moći će se narod kulturno podignuti.

Izriče svoju zahvalnost Jugoslaven-skoinu klubu u Beču za njegovo odlučno držanje u radu za narodnu slobodu».

Iz Zagreba.

Nevednost je najveća nesreća. Hrvatski listi poročajo, kako strašno razgrajajo med hrvatskim ljudstvom nalezljive bolezni, ki kose ljudi trumoma. Najprej so imeli grižo, zdaj imajo koze. Vkljub odredbam oblasti, zdravnikov, varnostnih organov, svarilom po časopisju je ljudstvo brezbrizno zaničarno. Če bi vojaštvo siloma ne priganjalo občinstva, zlasti vojakov, da se čuva okuženja, bi bila epidemija še groznejša kakor je. Isti pojav, kakor zdaj s kozami, se je videl lani poleti med razširjenjem griže, ki je razsa-

jala po vaseh in mestih. Zdravstvene razmere so danes na Hrvaškem naravnost obupne. Po številu smrtnih in bolezenskih slučajev je Hrvaška med prvimi v Evropi. Samo policijske in zdravstvene odredbe ne poboljšajo ljudstva, ki se sploh ne briga za svoje zdravje in življenje. Hrvaški kmet je fatalist, veruje v usodo, kakor vsi neizobraženci. Zato ni čudno, da nalezljive bolezni med kmeti naravnost divjajo, kadar se pojavijo. Umrljivosti otrok, zlasti nezakoncev, je naravnost ogromna; a umrljivosti na jetiki (nad 10.000 vsako leto) je največja v vsej Evropi. Obolenost na sifilitiki in egiptovski očesni bolezni škoduje strašno Hrvatoma, otroške bolezni in radovoljno zatiranje ploda uničuje hrvaško narodno moč. Vojna je uničila mnogo tisoč Hrvatov, a zdaj jih ubijajo še epidemije. »Obzor« vprašuje: »Pa što nam ona Velika Hrvatska, Velika Srbija, Jugoslavija i samoodređenje, kad ne će biti ljudi?« »Obzor« ima prav, ko trdi, da se bodo po vojni ohranili samo oni narodi, ki bodo močnejši po številu in delavni sili. Treba je torej zavesti kulturo med narod, med ljudstvo, v poslednjo kmetiško kločo, ker velikomestne razvade v Zagrebu bratov Hrvatov ne bodo rešile. Ni dovolji, da so Zagreb, Sarajevo in Beograd krasna moderna mesta, treba je, da je ljudstvo izomikano, da zna čitati in pisati ter da uboga svoje učitelje in voditelje.

Splošni vestnik.

Povsod enaki! V mestnem zastopu Dunajskem je vprašal socialno demokratiški mestni odbornik Skaret dne 21. t. m. župana ekscelenco Weisskirchnerja, ako misli dne 1. aprila nakazati druginjsko doklado, ki je bila dovoljena že dne 1. julija 1917, učiteljicam ženskih ročnih del. Župan je odgovoril, da so pozvedovanja o stanju teh učiteljic zelo obširna, upa pa trdno, da se izplača podpora s 15. a pr.

Razgled.

Odkod tako pomanjkanje živil? Na zimo rekvirirana živila so bila navadno slabo spravljena ter so se pokvarila. V rokah kmeta bi bila ostala nepokvarjena in naj bi se bila potem na spomlad rekvirirala. Posebno grdo se je delalo s krmom in krompirjem. Večkrat so spravljali moker krompir, da je potem hitro segnil, ali pa so ga pustili v vagonih zmrzovati. Časniki so poročali, da celo s hudobnim namenom, da so ga potem tovarnarji poceni dobili za kuhanje spirita, ker ni bil več za drugo rabo. Tako ravnanje je pač **veleizdajalsko**, ker pri tem ne trpi samo civilno prebivalstvo, ampak tudi vojaštvo. S tem se tudi zmanjšuje odporna sila armade. Taki spekulanti se pravi zavezniki naših zunanjih sovražnikov in zaslužijo najhujšo kazen.

»Nar. Politika« poroča: V minulih dneh se je vršila v Jičinu razprava o ostalih po Antonu Heimannu, učiteljskem kandidatu v Jičinu, ki je padel na ruskem bojnem polju. Bil je osemnajstletni mladencič, a vzoren demoklob in človekoljub. V svoji poslednji volji je volil Osrednji šolski Matici 28.000 K, društvu Komensky za slepce 6436 K n revežem v Jičinu 500 na Dunaju 28.000 K, Deylovemu zavodu kron.

V »Slovencu« beremo to - **le značilno vest:** Kako je neki deželni odbornik nagrahal učiteljice. Neki deželni odbornik in član deželnega šolskega sveta je oseben naročal lansko spomlad učiteljicam, ki se nahajajo v bližini fronte, naj delajo prošnje za podpore, češ, da dobe učiteljice, ki službujejo v bližini fronte, ako narede prošnje, neko posebno vojno doklado. Povedal jim je, kako naj delajo prošnje in rekel, naj jo kolekujejo z eno krono. Sedaj, po preteku več kot enega leta, so pa dobile dotične gospodične obvestilo — da ne dobe podpore — ampak da so kaznovane, ker niso kolekiovale prošnji z dve-

ma kronama. Kdo je ta odbornik? Radi bi poznali to mož - besedo.

Književnost.

Mladinski list Zvonček ima v 3. letošnji številki nastopn olepo in zanimivo vsebino: Fr. Rojec: Roži. Pesem. Fran Zgur: Pticka. — Zalost. Pesmi. Ivanka Kocijanova: Kdo sem jaz. Pesem. Antonija Germkova: Junaška Milena. Povest. Leon Poljak: Pod križem. Pesem. Pod križem. Podoba. Fr. Rojec: Spoštuj starost. Mladinska enodejanka. Fran Zgur: Rasti, rasti, travica! Pesem. Josip Vandot: Kekec na hudi poti. Planinska pripovedka. Učiteljska tiskarna. Podoba. Fr. Rojec: Čvetoči črešnji. Pesem. † Egon Jezeršek. Podoba. Fr. Palnak: Slike iz živalstva. S podobo. Pouk in zabava. Kotiček gospoda Doropoljskega.

Die wichtigsten Strömungen im pädagogischen Leben der Gegenwart von A. Herget. I. Teil 2. Aufl. Zaloga A. Haase, Praga, Dumaj, Lipsko. Cena 3 K in 20% drag. dokl.

Zdi se mi vredno seznaniti slovensko učiteljstvo s to knjigo, — vredno zaradi njene aktualne vsebine. — Z željo po miru goji se že sedaj povsod stremljenje po kulturnih vrednotah, — in ko se bodo vračali naši učitelji bojevniki v svoja kulturna narodna svetišča, ni dvoma, da se bodo hoteli seznaniti čim le prej mogoče z najnovejšimi pojavi na pedagoškem polju sedanjega časa. Potem jim bo mogoče presoditi, kako jim bo uspešno delovati za svoj narod. Težko da bi imeli do tedaj Slovenci v ta namen primerno knjigo. Dokler tega ne bo, bo izvestno dobro služila zgoraj imenovana.

Prvi del seznanj na 140 straneh, kam stremi v sedanjem času vzgojevalna veda, seveda v prvi vrsti nemška. Ne pušča pa v nemar važnih dogodkov na vzgojnem polju Francozov, Angležev, Amerikancev in Italijanov v toliko ne, kolikor jih je treba poznati v razumevanje splošnega toka v vzgoji. Knjiga je pisana stvarno. Ne upošteva le pedagogov samo ene struje, ne samo enega prepričanja; kar ima dobrega, je omenjeno pri vsaki, naj bode verska, splošno moralna, katoliška, protestantska ali svobodomiselna. Odklanja pa, kar je pogubnega. Že v knjigo sprejetih 9 slik znanih pedagogov znači stališče knjige, med drugimi slika dr. G. Kesschensteinerja, dr. A. Lichtwarka, prof. Fr. W. Foersterja. Naslovi štirih poglavij: umetniška vzgoja, delovna šola, državljanska šola, moralna pedagogika pa nam povedo na kratko vsebino dela.

Ni mogoče opozoriti na vsako zrno, ki je tu vsejano; pa kar je, je lepo in dobro, da more navduševati vsakega vzgojevalca, vsakega učitelja Lichtwark n. pr. kliče: »Kar stori poedini učitelj iz sebe, to stvari ob enem iz mnogih zarodov svojih učencev, katerim živi«.

Avtor nam svoje prepričanje sam odkriva, ko pravi: »Imamo zaradi mnogih narodov v naši monarhiji pri državljanski vzgoji to veliko težkočo, da moramo iskati pot, na kateri se nam posreči pri vsej navdušenosti za svoj narod vendar tudi navduševati za skupno delo z vsemi drugimi v službi državne ideje. Pogoji temu je, da učitelj ni strankarski fanatik, ampak pravi Avstrijci, kakor je teh žalibog vedno manj v parlamentu. Kako bi se bilo poprijeti na avstrijskih tleh državljanske vzgoje, ta problem je še treba razrešiti v svoji celoti...«

In na koncu dotičnega odlomka navaja značilne besede A. Matthiasove: »Kakor more uspevati zdrava vzgoja le v hiši, kjer vlada soglasje in mir, pa je tam nemogoča, kjer vlada pod isto streho nespravljiv prepir in ostudno ruvanje, tako tudi ne bo blagoslova na našem političkem življenju in na vzgoji, da bi okrevalo to življenje, če socialni mir ne ustva-

ri medsebojnega sporazumevanja in zaupanja«.

II. del te publikacije ima 12 slik in obravnava naslednja poglavja: eksperimentalna pedagogika, socialna pedagogika, individualna pedagogika, nacionalna šola, naravna vzgoja. Stane 2 K 40 vin. + 20%. S tem je zadostno označeno delo, da vsako sodi, ali mu bo prijalo, in ali bi mu posebno dobro ne služilo v razširjanje svojega duševnega kroga in pri pripravljanju za izpite.

F. S.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Vse naročnike, ki imajo zaostanke, naj jih ob prejemu državne druginjske podpore poravnajo, da bode zadeva že urejena. **Upravništvo.**

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Št. 724/m. š. sv.

Razpis službe.

Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 20. marca 1918 št. 1520 stalno popolniti izpraznjeno službeno mesto nadučiteljice s sisteniziranimi službenimi prejemi.

Pri podelitvi omenjenega učnega mesta pridejo v poštev zgolj le učiteljice.

Prosilkam za omenjeno službeno mesto je pravilno opremljene prošnje po predpisani službeni poti vlagati pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem

najkasneje do 12. maja 1918.

Zakasnele ali pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet

V Ljubljani, dne 11. aprila 1918.

Št. 134

1918.

Razpis službe.

V Sv. Roku ob Sotli je na tro-razredni, mešani ljudski šoli (II. krajevni razred) razpisana služba učitelja ozir. učiteljice, s prosto sobo. Prošilec (prosilka) mora biti večš(a) slovenskega in nemškega jezika ter katoliške vere. Redno opremljene prošnje je vlagati **do 15. maja 1918 na krajni šolski svet pri sv. Roku ob Sotli.**

Okrajni šolski svet v Rogatecu, dne 3. aprila 1918.

Predsednik:

Dr. Evgen Netoliczka.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo **Francišškanska ulica štev. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. **V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.**

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. marca 1918 K 46.218.33.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

„Silva vrelec“

Kislo vodo

in vino razpošilja **Andr. Oset**

Tolsti vrh, P. Guštanj
(Koroško.)

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Naročajte in širite list.

Slovenska Šolska Matica

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskičniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. *A. Őrnivec: Navodilo k I. zvezku „Računice za obče ljudske šole“.* Cena 1 K.
2. *Spominski list* za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. *Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop.* Cena 60 vin.
4. *Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine.* Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.

Največa slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

C. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, v Ljubljani,

r. z. z. o. j.

Celkovni račun števil. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4 1/2%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

	mesečnih rokov		rokov		rok	
A	v	12 in sicer	11	à	9 K — h,	12. 4 K 73 h
B	"	"	17	"	6 " — "	18. 3 " 56 "
C	"	"	23	"	4 " 50	24. 4 " — "
D	"	"	37	"	3 " — "	38. — " 66 "
E	"	"	45	"	2 " 50	46. 1 " 81 "
F	"	"	59	"	2 " — "	60. — " 70 "
G	"	"	69	"	1 " 75	70. 1 " 42 "
H	"	"	84	"	1 " 50	85. 1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur franco, kdor vpošlje 30 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadružni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvenzemski praznikov vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Velesenj. učiteljstvo opozarjamo na zbirko pesmi, ki so izšle v „Učiteljski tiskarni“. To je lepa Engelbert Ganglova knjiga

„Moje obzorje“,

ki se dobiva po vseh knjigarnah, kakor tudi v „Učiteljski tiskarni“. Cena lično vezani knjigi je 3 K. Po pošti 20 h več.

Naj bi ne bilo učiteljice in ne učitelja, ki bi ne imel v svoji knjižnici te lepe knjige.

Najpripravnejša in najlepša darila za otroke

MLADINSKI SPISI,

ki jih je izdalo in založilo

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Cena vsaki knjigi, ki je lepo vezana in bogato ilustrirana, je s poštnino vred le 1 K 30 vin.

„ZVONČEK“.

List s podobami za slovensko mladino.

::: ::: Letniki od III. do XVII. ::: :::

V navadni vezbi 6 K, elegantno vezan 7 K.

Vsi ti spisi se naročajo v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani in v vsaki knjigotržnici.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani.

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, ozir. za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 50 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 100 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znača na leto za neoženjene po 12 K, za oženjene po 20 K pristopnina pa tolikokrat po 2 K, kolikor let je star tisti ki pristopa.

Pristopnina se lahko vplača v 4 nepretrganih polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpiseh in zdravniško izpisevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.